

Luottolaitoksille
Omistusyhteisöille

MÄÄRÄYS SUURTEN ASIAKASRISKIEN JA KONSOLIDOITUJEN SUURTEN ASIAKAS- RISKIEN ILMOITTAMISESTA

Rahoitustarkastus antaa rahoitustarkastuslain 4 §:n 2 kohdan ja luottolaitostoinnista annetun lain 69 §:n 5 momentin ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 31 §:n 4 momentin nojalla tämän määräyksen.

Määräystä laadittaessa on otettu huomioon joulukuun 21. päivänä 1992 annettu luottolaitosten suurten riskikeskittymien valvontaa ja tarkastamista koskeva neuvoston direktiivi 92/121/ETY (EYVL N:o L 29, 5.2.1993, s. 1) sekä huhtikuun 6. päivänä 1992 annettu luottolaitosten konsolidoitua valvontaa koskeva direktiivi 92/30/ETY (EYVL N:o L 110, 28.4.1992, s. 52) sekä 15. päivänä maaliskuuta 1993 annettu neuvoston direktiivi sijoituspalveluyritysten ja luottolaitosten oman pääoman riittävydestä 93/6/ETY (EYVL N:o L 141, 11.6.1993, s. 1).

Määräystä laadittaessa on lisäksi otettu huomioon neuvoston toinen direktiivi, joka on annettu 15. päivänä joulukuuta 1989 luottolaitosten liiketoiminnan aloittamiseen ja harjoittamiseen liittyvien lakien, asetusten ja hallinnollisten määräysten yhteensovittamisesta ja direktiivin 77/780/ETY (EYVL N:o L 322, 17.12.1977, s. 30) muuttamisesta eli direktiivi 89/646/ETY (EYVL N:o L 386, 30.12.1989, s. 1) luottolaitoksen kotivaltion ja sivukonttorin vastaanottavan jäsenvaltion viranomaisten keskinäisiä toimivaltuuksia koskevin osin.

Sisällys

	Sivu
1	Määräyksen soveltamisala 3
2	Asiakasriski-ilmoituksen laatiminen ja toimittaminen Rahoitustarkastukselle 5
3	Määritelmät 7
3.1	Asiakas ja asiakaskokonaisuus 7
3.2	Asiakkaan vastuun ilmoittaminen takaajan vastuuna 8
3.3	Asiakasriski 8
3.4	Konsolidoidut asiakasriskit 9
3.5	Suuri asiakasriski 10
3.6	Omien varojen määrä 11
4	Asiakasriskejä koskevat rajoitukset 12
4.1	Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset 12
4.2	Konsolidointiryhmä 12
4.3	Rajoitusten ulkopuoliset erät (LLL 69 §:n 2 momentti) 13
5	Asiakasriskirajoitusten ylittäminen ja siitä aiheutuvat toimenpiteet 14
6	Asiakasriskejä koskevat siirtymäsäännökset 15
6.1	Ilmoitusvelvollisuusraja ja suurten asiakasriskien enimmäismäärä 15
6.2	Asiakasriskirajoitusten ylittäminen siirtymäaikana 15
6.3	Siirtymäajat asiakasriskien pienentämiseksi 16
7	Tietojen säilyttäminen ja seuraaminen 17
8	Osuuspankkilaisissa tarkoitetun keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen asiakasriskit 17
9	Vastaustarkkuus 17
LIITE 1	Suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamista koskevat täyttöohjeet
LIITE 2	Konekielisen tietojenvälityksen ohjeet
LIITE 3	Lomake A1 / Lomake A2
LIITE 4	Lomake B1 / Lomake B2
LIITE 5	Lomake C

1 Määräyksen soveltamisala

Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava luottolaitostoiminnasta annetun lain 69 ja 71 §:ssä sekä sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 31 §:ssä tarkoitetut asiakasriskit niin kuin tässä tai määräyksessä 105.3A tai vastaavasti 203.21 sanotaan.

Luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja omistusyhteisön, jolla on toiseen luottolaitokseen, sijoituspalveluyritykseen, rahoituslaitokseen tai palveluyritykseen luottolaitostoiminnasta annetun lain 5 §:n 2 momentissa tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 6 §:n 1 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on lisäksi ilmoitettava luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidoidusti lasketut asiakasriskit tämän taikka määräyksen 105.3 A tai vastaavasti 203.21 mukaisesti.

Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset, jotka laskevat Rahoitustarkastuksen määräyksen 106.12 tai vastaavasti 203.26 mukaisen kaupankäyntivarastoon liittyvän positio- sekä selvitys- ja vastapuoliriskin pääomavaatimuksen, ilmoittavat suuret asiakasriskinsä tämän määräyksen mukaisesti. Luottolaitos ja sijoituspalveluyritys, johon ei sovelleta lainkaan Rahoitustarkastuksen määräystä 106.12 tai vastaavasti 203.26 tai johon sovelletaan kyseistä määräystä vain valuuttakurssiriskin osalta, ilmoittaa suuret asiakasriskinsä määräyksen 105.3A tai 203.21 mukaisesti.

Luottolaitos, sijoituspalveluyritys ja omistusyhteisö, joka on konsolidointiryhmän emoyritys, ilmoittaa lisäksi konsolidoidut suuret asiakasriskinsä tämän määräyksen mukaisesti, mikäli jokin sen konsolidointiryhmään kuuluvista luottolaitoksista ja sijoituspalveluyrityksistä laskee määräyksen 106.12 tai vastaavasti 203.26 mukaisen kaupankäyntivarastoon liittyvän positio- sekä selvitys- ja vastapuoliriskin pääomavaatimuksen.

Kultakin asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta olevat saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset on jaettava tätä määräystä sovellettaessa kahteen osaan seuraavasti:

1. asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta olevat saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset erät, jotka luetaan kaupankäyntivarastoon Rahoitustarkastuksen määräyksen 106.12 tai 203.26 mukaisesti
2. muut asiakkaalta tai asiakaskokonaisuudelta olevat saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset (rahoitustoiminnan erät).

Tällaisten luottolaitosten , sijoituspalveluyritysten ja niiden konsolidointiryhmän osalta on ilmoitettava suuret asiakasriskinsä ja täytettävä asiakasriskin enimmäismäärää koskevat rajoitukset erikseen kohdassa 2 mainittujen erien (rahoitustoiminnan asiakasriski) ja kohdissa 1 ja 2 mainittujen erien yhteismäärän osalta (koko toiminnan asiakasriski). Laskettaessa kohdissa 1 ja 2 mainittujen erien yhteismäärän mukaista asiakasriskirajoitusta omiin varoihin saa lukea Rahoitustarkastuksen määräyksien 106.6 tai 203.23 liitteessä olevan konekielisen tiedonkeruun taulukossa X01 rivillä 4005 ilmoitettu määrä tai rivillä 1710 tarkoitetut omiin varoihin markkinariskien kattamiseksi luetut erät (ns. Tier III).

Jos kaupankäyntivarastoon kuuluvien erien yhteismäärä yhden asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden osalta on pienempi kuin yksi prosentti luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja niiden konsolidointiryhmän omien varojen yhteismäärästä, tällaisen asiakkaan tai asiakaskokonaisuuden osalta ei asiakasriskiä laskettaessa tehdä edellä mainittua jaottelua, vaan ne ilmoitetaan yhtenä eränä eli rahoitustoiminnan asiakasriskinä. Välitettäessä tiedot paperimuodossa ilmoitus tehdään lomakkeilla A1 ja B1.

2 Asiakasriski-ilmoituksen laatiminen ja toimittaminen Rahoitustarkastukselle

Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen on ilmoitettava suuret asiakasriskinsä Rahoitustarkastukselle paperimuodossa (lomakkeet A1 ja A2) tai liitteenä olevan konekielisen tiedonvälityksen ohjeiden mukaisesti neljä kertaa vuodessa. Luottolaitos, sijoituspalveluyritys ja omistusyhteisö, joka on konsolidointiryhmän emoyritys, ilmoittaa lisäksi konsolidoidut suuret asiakasriskit paperimuodossa (lomakkeet B1 ja B2) tai konekielistä tiedonvälitystä käyttäen vastaavalta ajankohdalta. Paperiversiona ilmoituksen saa tehdä vain silloin, kun ilmoitettavia yksittäisiä asiakkaita on enintään viisi.

Luottolaitos ilmoittaa suuret asiakasriskinsä kolmelta ensimmäiseltä vuosineljännekseltä viimeistään touko-, elo- ja marraskuun 15. päivänä ja viimeiseltä vuosineljännekseltä helmikuun loppuun mennessä. Sijoituspalveluyritys ilmoittaa vastaavat riskit viimeistään huhtikuun 30., heinäkuun 31., lokakuun 31. päivänä ja helmikuun loppuun mennessä. Konsolidointiryhmän emoyritys ilmoittaa konsolidoidut suuret asiakasriskit vastaavaan ajankohtaan mennessä.

Säästöpankin ja sen konsolidointiryhmän asiakasriski-ilmoitukset toimitetaan ainoastaan säästöpankkitarkastukselle sen määräämään ajankohtaan mennessä, jollei Rahoitustarkastus erikseen jonkin pankin osalta toisin määrää. Osuuspankkilaisissa tarkoitetun keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen ja sen konsolidointiryhmän asiakasriski-ilmoitukset toimitetaan ainoastaan keskusyhteisölle sen määräämään ajankohtaan mennessä, jollei Rahoitustarkastus jonkin jäsenluottolaitoksen osalta toisin määrää. Osuuspankit, jotka eivät kuulu jäsenenä osuuspankkilaisissa tarkoitettuun keskusyhteisöön, toimittavat asiakasriski-ilmoituksensa suoraan Rahoitustarkastukselle, jollei Rahoitustarkastus yksittäisen pankin tai pankkiryhmän osalta toisin määrää.

Luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten ilmoitusvelvollisuuden alaiset mutta rajoituksista vapaat vastuut (C-lomake) ilmoitetaan vain maaliskuu- ja syyskuun viimeiseltä päivältä. Jos tiedot annetaan konekielisesti, rajoituksista vapaat eli vastuukoodeilla 2 – 8 merkityt vastuut ilmoitetaan vastaavalta ajankohdalta.

Maksukorttiyhtiöt tekevät ilmoituksensa siltä loppukuun päivältä, jona ne katkaisevat laskutuksensa.

Kun ilmoitus toimitetaan Rahoitustarkastukseen levykkeellä, siihen on liitettävä lähete-
kirje, joka on levykkeen tietojen oikeellisuudesta vastaavan henkilön allekirjoittama. Lähete-
kirjeessä on mainittava myös luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten yhteys-
henkilön nimi ja puhelinnumero.

Konekieliset tiedot ilmoitetaan liitteen 2 mukaisesti, eikä ilmoittajan tarvitse toimittaa lomakkeita A – C. Asiakaskokonaisuuden erittelyssä noudatetaan liitteenä olevan konekielisen tiedonvälityksen ohjeita.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset ja niiden konsolidointiryhmät ilmoittavat asiakasriskinsä erikseen rahoitustoimintansa asiakasriskien ja koko toimintansa asiakasriskien osalta. Käytettäessä konekielistä tiedonvälitystä rahoitustoiminnan asiakasriski ja koko toiminnan asiakasriski samoin kuin niiden kattamiseksi käytettävissä olevien omien varojen määrä ilmoitetaan erikseen liitteen 2 mukaisen tietuerakenteen asianomaisissa kohdissa. Mikäli tiedot ilmoitetaan paperimuotoisina, rahoitustoiminnan asiakasriski ja sen kattamiseksi käytettävissä olevat omat varat ilmoitetaan lomakkeella A1 ja koko toiminnan asiakasriski ja sen kattamiseksi käytettävissä olevat omat varat ilmoitetaan lomakkeella A2.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset ja niiden konsolidointiryhmät ilmoittavat kuitenkin edellä kappaleessa 1 tarkoitetut, kaupankäyntivarastoon kohdistuvat vähäiset asiakasriskinsä (alle 1 %) ja niiden kattamiseen käytettävissä olevat varansa konekielistä tiedonvälitystä käytettäessä liitteen 2 mukaisen tietuerakenteen kohdissa, joissa viitataan rahoitustoiminnan asiakasriskiin. Käytettäessä paperimuotoista tiedonvälitystä käytetään tällöin vain lomaketta A1.

Asiakasriskejä laskettaessa otetaan huomioon luottolaitoksen ulkomaisen sivukonttorin saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset. Ulkomaisesta sivukonttorista ei kuitenkaan täytetä erillistä asiakasriski-ilmoitusta.

Jos luottolaitoksella, sijoituspalveluyrityksellä ja niiden konsolidointiryhmällä ei ole sellaisia asiakkaita, joiden vastuut yltyvät ilmoitusvelvollisuusrajaan saakka, on ilmoitusvelvollisen lähetettävä siitä kirjallinen ilmoitus Rahoitustarkastukseen määräpäivään mennessä. Ilmoituksessa on tällöinkin mainittava ilmoittavan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen LY-tunnus sekä omien varojen määrä. Säästöpankit ja säästöpankkiosakeyhtiöt tekevät tällaisen ilmoituksen Säästöpankkitarkastukselle ja jäsenluottolaitokset keskusyhteisölle, jonka tulee levykkeen tiedoissa mainita asiasta.

3 Määritelmät

3.1 Asiakas ja asiakaskokonaisuus

Asiakkaalla tarkoitetaan tässä määräyksessä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, johon luottolaitoksella, sijoituspalveluyrityksellä tai sen konsolidointiryhmään kuuluvalla yrityksellä kohdistuu saamia, sijoituksia tai taseen ulkopuolisia sitoumuksia. Asiakkaana pidetään myös toista luottolaitosta tai sijoituspalveluyritystä sekä jäljempänä mainituin rajoituksin myös ilmoittajan kanssa samaan konserniin ja/tai konsolidointiryhmään kuuluvaa yritystä.

Asiakaskokonaisuudella tarkoitetaan asiakkaan kanssa konsernisuhteessa tai muuten olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä olevia asiakkaita.

Taloudellinen etuyhteys voi syntyä konsernisuhteen tai muun välittömän tai välillisen määräysvallan, yhteisen omistajan, yhteisen johdon, ristiintakausten tai keskinäisistä liikesuhteista johtuvan sellaisen riippuvuuden perusteella, joka ei lyhyellä aikavälillä ole purettavissa. Tällainen asiakaskokonaisuus on usein kysymyksessä silloin, kun yhden asiakaskokonaisuuteen kuuluvan asiakkaan joutuessa taloudellisiin vaikeuksiin myös muut tai kaikki kokonaisuuteen kuuluvat asiakkaat todennäköisesti joutuvat maksuvaikeuksiin.

Luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai sen omistusyhteisön tytäryritykset, joita ei lueta luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, katsotaan yhdeksi asiakaskokonaisuudeksi.

Asiakaskokonaisuudeksi ei kuitenkaan katsota

- 1) yhteisöjä, jotka on jätetty ilmoittajana toimivan luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön konsernin ulkopuolelle joko suoraan Rahoitustarkastuksen konsernitilinpäätöstä koskevien määräysten 106.2 ja 203.14 nojalla taikka Rahoitustarkastuksen erikseen antamalla poikkeuslupapäätöksellä edellyttäen, että tällaisten yhteisöjen välillä ei ole muuta taloudellista etuyhteyttä
- 2) yhteisöjä, joissa määräysvaltaa käyttää jäljempänä liitteen I kohdissa 1.1 – 1.3 ja 6.1 mainittu julkisyhteisö edellyttäen, että tällaisten yhteisöjen välillä ei ole muuta taloudellista etuyhteyttä
- 3) sijoitusrahastolaissa tarkoitettua rahastoyhtiötä ja sen hallinnoimia sijoitusrahastoja edellyttäen, että ilmoittajana toimiva luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai niiden konsolidointiryhmään kuuluva yritys ei ole myöntänyt sijoitusrahastolain 39 §:ssä tarkoitettulla tavalla luottoa tällaiselle sijoitusrahastolle.

Luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja sen konsolidointiryhmän tulee kuitenkin aina ilmoittaa edellä kohdissa 1 – 3 mainittuun yhteisöön ja sijoitusrahastoon kohdistuvat vastuut ja sijoitukset asiakasriskinä, jos tällaisen yksittäisen yhteisön tai sijoitusrahaston jäljempänä mainitut asiakasriskirajat ylittyvät.

3.2 Asiakkaan vastuun ilmoittaminen takaajan vastuuna

Siltä osin kuin asiakkaalta olevaan saamiseen kohdistuu luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen myöntämä omavelkainen takaus, vastuu voidaan ilmoittaa varsinaisen asiakkaan sijasta takaajan vastuuna niin kuin tämä olisi asiakas. Takauksen kohteena oleva osuus ilmoitetaan kokonaan takaajan rajoitusten alaisena vastuuna riippumatta takauksen kohteena olevan saamisen juoksuajasta.

Jos tällainen takaus ei kohdistu koko asiakkaalta olevaan saamiseen määrään, ilmoitetaan takauksen ulkopuolelle jäänyt osa liitteen 1 kohdassa 2.2 tarkoitettuna saamisena ja takauksen kohteena oleva osa saman asiakkaan ns. siirrettynä vastuuna. Takauksen ulkopuolelle jäävästä vastuusta tulee tehdä ilmoitus, vaikka vastuun määrä alittaa kohdassa 3.5 ja siirtymäaikana kohdassa 6.1 tarkoitettua ilmoitusvelvollisuusrajan, jos sen ja vastuusta liitteen kohdan 2.6.3 siirrettynä vastuuna ilmoitettava määrä yhteensä ylittää mainitun rajan.

Kaikki saman asiakkaan saamiset, joihin kohdistuu tällainen takaus, on ilmoitettava takaajaan kohdistuvana vastuuna.

Ilmoitusmenettely on määritelty tarkemmin jäljempänä liitteen 1 kohdassa 2.2.

3.3 Asiakasriski

Asiakasriskillä tarkoitetaan samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen kohdistuvien saamisten ja sijoitusten sekä taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärää jaettuna edellä kohdassa 1 tarkoitettulla tavalla rahoitustoiminnan asiakasriskiin ja toisaalta koko toiminnan asiakasriskiin.

Rahoitustoiminnan asiakasriskiin luetaan ne saamiset ja sijoitukset sekä taseen ulkopuoliset sitoumukset, joita ei lueta Rahoitustarkastuksen määräyksen 106.12 tai vastaavasti 203.26 mukaisesti kaupankäyntivarastoon.

Saamisella tarkoitetaan varsinaisten luottojen lisäksi myös mm. siirto- ja myyntisaamisia. Saamisella tarkoitetaan tässä määräyksessä myös saamistodistuksia.

Sijoituksella tarkoitetaan osakkeita ja osuuksia, arvo-osuuksia sekä muita vastaavia arvopapereita riippumatta siitä, mihin omaisuuslajiin ne on luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksessä merkitty.

Taseen ulkopuolisiksi sitoumuksiksi luetaan mm. takaussitoumukset, luottolupaukset, luottolimitit ja muut sellaiset sitoumukset sekä jäljempänä mainitut johdannaissopimukset (ks. täyttöohjeiden kohta II). Rahoitustoiminnan erinä ilmoitetaan yleensä vastaavat taseen ulkopuoliset sitoumukset, jotka mainitaan määräyksissä 106.7 ja 203.24 (määräys luottoriskin kattamiseksi vaadittavien omien varojen ja konsolidoitujen omien varojen ilmoittamisesta), kuitenkin ilman luottovasta-arvokerrointa ja vastapuolen riskiluokasta aiheutuvaa painotusta. Korko- ja valuuttasidonnaisiin johdannaissopimuksiin sisältyvä asiakasriski ilmoitetaan kuitenkin luottovasta-arvon määräisenä.

Rahoitustoiminnan asiakasriskeihin luettavat saamiset ja sijoitukset ilmoitetaan raportointihetkellä noudattaen vastaavanlaisia periaatteita kuin niiden kirjaamisesta ja arvostamisesta on säädetty Rahoitustarkastuksen tilinpäätöstä koskevissa määräyksissä 106.1 ja 203.13, ellei jäljempänä toisin mainita.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat luottolaitokset, sijoituspalveluyritykset ja niiden konsolidointiryhmät ilmoittavat erikseen rahoitustoimintansa asiakasriskit ja koko toimintansa asiakasriskit. Koko toiminnan asiakasriskiin luetaan sekä rahoitustoiminnan asiakasriskiin luetut erät että seuraavat kaupankäyntivarastosta johtuvat erät:

1. asiakkaan liikkeeseen laskemia, kaupankäyntivarastoon luettavia arvopapereita ja johdannaissopimuksia koskevien nettopositioiden yhteenlaskettu määrä, joka lasketaan Rahoitustarkastuksen määräyksen 106.12 tai 203.26 mukaisesti
2. asiakkaaseen liittyvä selvitys- ja vastapuoliriski laskettuna Rahoitustarkastuksen määräyksen 106.12 tai 203.26 mukaisesti.

Rahoitustoiminnan asiakasriskeinä ilmoitettavat erät määritellään tarkemmin liitteen 1 kohdissa 2.2 - 2.5 ja kaupankäyntivaraston asiakasriskit liitteen 1 kohdassa 3.3.

3.4 Konsolidoidut asiakasriskit

Jos omistusyhteisö, luottolaitos tai sijoituspalveluyritys on konsolidointiryhmän emoyritys, sen on ilmoitettava luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidoidut suuret asiakasriskit erikseen rahoitustoiminnan asiakasriskin ja koko toiminnan asiakasriskin osalta. Luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen, joka on omistusyhteisön, luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen tytäryritys, ei tarvitse erikseen ilmoittaa konsolidoidusti laskettuja asiakasriskejä omasta alakonsolidointiryhmästään.

Konsolidointiryhmään luettavat yritykset sekä ns. elinkeinoyhteisöt, yhteisyritykset ja osakkuusyritykset yhdistellään konsolidoituja asiakasriskejä koskeviin laskelmiin niin kuin Rahoitustarkastuksen yleisohjeissa 105.1 ja 203.20 sanotaan.

Konsolidoituja asiakasriskejä laskettaessa ei täytetä C-lomaketta.

3.5 Suuri asiakasriski

Tämän määräyksen mukainen ilmoittamisvelvollisuus koskee suuria asiakasriskejä.

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan asiakasriskiä, jonka määrä on (1.1.1999 alkaen) vähintään 10 % luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omista varoista. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen konsolidoitu suuri asiakasriski on vastaavasti (1.1.1999 alkaen) vähintään 10 % konsolidoiduista omista varoista. Siirtymäaikana (31.12.1998 saakka) noudatetaan kohdassa 6.1 mainittuja rajoja, jolloin suuren asiakasriskin ilmoittamisraja on vähintään 15 % omista varoista.

Asiakasriskiä laskettaessa vähennyserien vähentämisen jälkeen saatu vastuiden määrä on ratkaiseva.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset sekä niiden konsolidointiryhmät ilmoittavat myös ne rahoitustoiminnan erät, jotka eivät ylitä tässä taikka siirtymäaikaa koskevassa kohdassa 6.1 mainittuja ilmoitusvelvollisuusrajoja, jos koko toiminnan asiakasriski ylittää mainitut rajat.

Lisäksi seuraavat asiakasriskit on kuitenkin aina ilmoitettava, vaikka ne eivät ylitä tässä taikka siirtymäaikaa koskevassa kohdassa 6.1 mainittuja ilmoitusvelvollisuusrajoja:

- 1) Luottolaitokseen tai sijoituspalveluyritykseen kohdistuvat ns. pitkät saamiset sekä sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset, jos niiden määrä yhteenlaskettuna liitteen 1 kohdassa 6.4 määriteltyjen lyhyiden saamisten kanssa ylittää ilmoitusvelvollisuusrajan. Ilmoitus tehdään tällöin liitteen 1 kohdassa 6.4 tarkoitetulla tavalla.
- 2) Ns. siirrettyinä vastuina ilmoitetut saamiset, jos takauksen ulkopuolelle jäänyt osuus saamisista ja samaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen mahdolliset kohdistuvat muut saamiset sekä sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset yhteenlaskettuna takauksen kohteena (siirrettyinä vastuuna) ilmoitettavan saamisen kanssa ylittävät ilmoitusvelvollisuusrajan. Ilmoitus tehdään tällöin liitteen 1 kohdissa 2.2 ja 2.6.3 tarkoitetulla tavalla.

3.6 Omien varojen määrä

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvat luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset ilmoittavat omien varojen määränä erikseen rahoitustoimintansa asiakasriskien

kattamiseen tarvittavan omien varojen määrän ja koko toimintansa asiakasriskin kattamiseen tarvittavan määrän. Rahoitustoiminnan asiakasriskin kattamiseen tarvittavana omien varojen määränä ilmoitetaan luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omia varoja koskevan määräyksen 106.6 ja 203.23 konekielisen tiedonkeruun taulukossa X01 rivillä 4010 (Omat varat I) tai lomakkeen B ”omat varat” rivillä 1707 ilmoitettu määrä.

Konsolidoituja asiakasriskejä laskettaessa rahoitustoiminnan asiakasriskin kattamiseen tarvittavana omien varojen määränä ilmoitetaan luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omia varoja koskevan määräyksen 106.6 ja 203.23 konekielisen tiedonkeruun taulukossa X01 rivillä 4010 (Omat varat I) tai lomakkeen B ”konsolidoidut omat varat” rivillä 1707 ilmoitettu määrä.

Koko toiminnan asiakasriskin kattamiseen tarvittavana omien varojen määränä ilmoitetaan luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omia varoja koskevan määräyksen 106.6 ja 203.23 konekielisen tiedonkeruun taulukossa X01 rivillä 40 (Omat varat II) tai lomakkeen B ”omat varat” rivillä 1711 ilmoitettu määrä.

Konsolidoituja asiakasriskejä laskettaessa koko toiminnan asiakasriskin kattamiseen tarvittavana omien varojen määränä ilmoitetaan luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen omia varoja koskevan määräyksen 106.6 ja 203.23 konekielisen tiedonkeruun taulukossa X01 rivillä 40 (Omat varat II) tai lomakkeen B ”konsolidoidut omat varat” rivillä 1711 ilmoitettu määrä.

4 Asiakasriskejä koskevat rajoitukset

4.1 Luottolaitokset ja sijoituspalveluyritykset

Luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen asiakasriskin määrä ei saa ylittää (1.1.1999 alkaen) 25:tä prosenttia luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen omista varoista.

Jos asiakasyhteisö on ilmoittajana toimivan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen tytäryritys, emoyritys tai emoyrityksen tytäryritys, jota ei lueta luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, asiakasriskin määrä ei saa ylittää (1.1.1999 alkaen) 20:tä prosenttia luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen omista varoista. Lisäksi tällaiset asiakasyhteisöt luetaan edellä kohdassa 3.1 mainituin poikkeuksin samaan asiakaskokonaisuuteen.

Luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen suurten asiakasriskien yhteismäärä ei saa ylittää 800:aa prosenttia luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen omista varoista.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvien luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten on täytettävä edellä tarkoitetut vaatimukset samanaikaisesti sekä rahoitustoiminnan asiakasriskin että koko toiminnan asiakasriskin osalta.

Kaupankäyntivaraston asiakasriskeillä ei ole erillisiä asiakasriskirajoituksia.

Asiakasriskien enimmäismäärää koskevat siirtymäsäännökset on määritelty kappaleessa 6.1.

4.2 Konsolidointiryhmä

Konsolidoidun asiakasriskin määrä ei saa ylittää (1.1.1999 alkaen) 25:tä prosenttia konsolidoiduista omista varoista.

Jos asiakasyhteisö on sellainen konsolidoituja asiakasriskejä emoyrityksenä ilmoittavan luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön tytäryritys, emoyritys tai emoyrityksen tytäryritys, jota ei lueta luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, asiakasriskin määrä ei saa ylittää (1.1.1999 alkaen) 20:tä prosenttia konsolidoiduista omista varoista. Lisäksi tällaiset asiakasyhteisöt luetaan edellä kohdassa 3.1 mainituin poikkeuksin samaan asiakaskokonaisuuteen.

Konsolidoitujen suurten asiakasriskien yhteismäärä ei saa ylittää 800:aa prosenttia konsolidoiduista omista varoista.

Määräyksen soveltamisalaan kuuluvien luottolaitosten ja sijoituspalveluyritysten konsolidointiryhmän osalta on täytettävä edellä tarkoitetut vaatimukset samanaikaisesti sekä rahoitustoiminnan asiakasriskin että koko toiminnan asiakasriskin osalta.

Konsolidoitujen asiakasriskien enimmäismäärää koskevat siirtymäsäännökset on määritelty kappaleessa 6.1

4.3 Rajoitusten ulkopuoliset erät (LLL 69 §:n 2 momentti)

Asiakasriskejä koskevien rajoitusten ulkopuolelle jätetään yleensä saamiset, sijoitukset ja taseen ulkopuoliset sitoumukset, joihin ei katsota liittyvän vastapuolen maksukyvyttömyydestä aiheutuvaa riskiä. Vastaavasti tällaisten vastapuolten myöntämät takaukset ja liikkeeseen laskemat arvopaperit luetaan vähennyskelpoisiksi vakuuksiksi, jotka alentavat rajoitusten alaisten vastuiden määrää. Riskittömiksi vastapuoliksi luetaan tässä määräyksessä eräin poikkeuksin vastaavat julkisyhteisöt, laitokset ja muut sellaiset vastapuolet, jotka luetaan määräyksissä 106.7 ja 203.24 ns. 0-riskiryhmään.

Rajoitukset eivät koske konsolidointiryhmän sisäisiä vastuuta. Vastaavasti konsolidointiryhmän sisäisiin vastuisiin rinnastetaan myös osuuspankkilain 7 a §:n tarkoittaman osuuspankkien yhteenliittymän sisäiset vastuut.

Rajoitukset eivät koske luottolaitoksiin tai sijoituspalveluyrityksiin kohdistuvia, juoksuajaltaan lyhyitä vastuuta. Myöskään lyhyet vastuut kaupankäynnistä vakioiduilla optioilla ja termiineillä annetussa laissa (772/1988) tarkoitetuilla optioyhteisöiltä, arvopaperimarkkina- ja arvopaperipörsseiltä ja arvo-osuusjärjestelmästä annetussa laissa (826/1991) tarkoitetuilta arvopaperikeskuksilta eivät kuulu rajoitusten piiriin.

Rajoitusten ulkopuoliset vastuut ja vähennyskelpoiset erät määritellään tarkemmin liitteessä 1.

5 Asiakasriskirajoitusten ylittäminen ja siitä aiheutuvat toimenpiteet

Luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen ja niiden konsolidointiryhmän suuret asiakasriskit eivät saa ylittää edellä kohdissa 4.1 ja 4.2 (eli joko 25 tai 20 % omista varoista) tai siirtymäaikana kohdassa 6.1 (eli joko 40 tai 30 % omista varoista 31.12.1998 saakka) sanottua määrää.

Jos luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidoitujen asiakasriskien määrä ylittää 25 (20) prosentin määrän tai siirtymäaikana (31.12.1998 saakka) 40 (30) prosentin määrän taikka suurten asiakasriskien yhteenlaskettu määrä 800 prosentin määrän, on luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön heti erikseen kirjallisesti ilmoitettava siitä Rahoitustarkastukselle ja ryhdyttävä toimenpiteisiin asiakasriskejä koskevien vaatimusten täyttämiseksi. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, millä tavoin ja missä ajassa luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai niiden konsolidointiryhmä aikoo saattaa asiakasriskinsä kohdissa 4.1 ja 4.2 sanotulle tasolle. Selvitys on toimitettava Rahoitustarkastukselle kahden viikon kuluessa asiakasriskin lisäämisestä.

Asiakasriskirajoitusten ylittyttyä Rahoitustarkastus asettaa tapauskohtaisesti määräajan, jonka kuluessa asiakasriskit on saatettava luottolaitoslaissa säädetylle tasolle, taikka esittää valtiovarainministeriölle luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen toimiluvan peruuttamista.

6 Asiakasriskejä koskevat siirtymäsäännökset

6.1 Ilmoitusvelvollisuusraja ja suurten asiakasriskien enimmäismäärä

Suurella asiakasriskillä tarkoitetaan 31.12.1998 saakka asiakasriskiä, jonka määrä on vähintään 15 prosenttia luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista.

Yksittäisen asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen kohdistuvan asiakasriskin enimmäismäärä on 31.12.1998 saakka 40 prosenttia luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista.

Jos asiakasyhteisö on sellainen ilmoittajana toimivan luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön tytäryritys, emoyritys tai emoyrityksen tytäryritys, jota ei lueta luottolaitoksen tai sijoituspalveluyrityksen konsolidointiryhmään, asiakasriskien enimmäismäärä on 31.12.1998 saakka 30 prosenttia luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista.

6.2 Asiakasriskirajoitusten ylittäminen siirtymäaikana

Jos luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidoitujen asiakasriskien määrä siirtymäaikana (31.12.1998 saakka) ylittää edellä mainitun 25 (20) prosentin määrän mutta kuitenkin jää alle 40 (30) prosentin määrän, on luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai omistusyhteisön heti erikseen kirjallisesti ilmoitettava siitä Rahoitustarkastukselle. Ilmoitukseen on liitettävä selvitys siitä, millä tavoin luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai niiden konsolidointiryhmä aikoo saattaa asiakasriskinsä 25 (20) prosentin tasolle jäljempänä kohdassa 6.3 sanottuun ajankohtaan mennessä. Selvitys on toimitettava Rahoitustarkastukselle kahden viikon kuluessa asiakasriskin lisäämisestä.

Jos luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän asiakasriski luottolaitostoiminnasta (30.12.1993/1607 - HE:295/1992) ja sijoituspalveluyrityksistä (26.7.1996/579 - HE:7/1996) annettujen lakien voimaan tullessa on ylittänyt 40 (30) prosentin rajan, asiakasriskiä on ryhdyttävä portaittain pienentämään niin, että se on 31.12.1998 mennessä enintään 40 (30) prosenttia ja 31.12.2001 mennessä enintään 25 (20) prosenttia luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen on pitänyt toimittaa selvitys jokaisesta asiakasriskistä, joka luottolaitoslain tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain voimaan tullessa ylittää 40 (30) prosenttia. Selvityksestä on käytävä ilmi, millä toimenpiteillä ja missä ajassa vastuuta pienennetään.

Rahoitustarkastukselle toimitettavaan selvitykseen on sisällytettävä aikataulusuunnitelma, jota noudattaen luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai niiden konsolidointiryhmä aikoo alentaa vastuiden ja omistusten määrää laissa säädetylle tasolle. Aikataulun toteutumisesta raportoidaan Rahoitustarkastukselle asiakasriski-ilmoitusten yhteydessä.

Saamisten, sijoitusten ja taseen ulkopuolisten sitoumusten lisääminen seurannan kohteena olevaan asiakkaaseen tai asiakaskokonaisuuteen nähden ei ole sallittua. Asiakasriskin pienentämiseksi tulee asiakkaan liikkeeseen laskemat jälkimarkkinakelpoiset arvopaperit myydä siirtymäaikana. Siirtymäaikana erääntyvien luottojen uusimisen on tapahduttava laaditun suunnitelman puitteissa. Muutokset asiakaskokonaisuudessa tai luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen konsernissa eivät saa pääsääntöisesti kasvattaa asiakasriskiä.

6.3 Siirtymäajat asiakasriskien pienentämiseksi

Asiakasriskit, jotka luottolaitoslain tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain voimaan tullessa ylittävät edellä kohdassa 6.1 sanotut enimmäisrajat, on alennettava 31.12.1998 mennessä 40 (30) prosenttiin ja 31.12.2001 mennessä 25 (20) prosenttiin luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista.

Asiakasriskit, jotka siirtymäajan päättyessä (31.12.1998) ylittävät edellä kohdissa 4.1 ja 4.2 (eli joko 20 tai 25 % omista varoista) sanotun määrän mutta joiden määrä siirtymäajan päätyttyä on kuitenkin vähemmän kuin kohdassa 6.1 (eli joko 30 tai 40 % omista varoista) sanottu määrä, on alennettava 31.12.2001 mennessä 25 (20) prosenttiin luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista

Luottolaitos, sijoituspalveluyritys tai niiden konsolidointiryhmä, jonka omat varat vähennettynä luottolaitoslain 75 §:n mukaisilla erillä ovat enintään 7 miljoonaa euroa, on täytettävä asiakasriskiä koskeva 25(20) prosentin vaatimus viimeistään 31.12.2006. Ennen 1.1.1999 vertailulukuna käytetään 7 miljoonan ecun markkavasta-arvoa vastaavaa määrää tai enintään 45 miljoonaa markkaa.

Suurten asiakasriskien yhteismäärän, joka luottolaitoslain tai sijoituspalveluyrityksistä annetun lain voimaan tullessa ylittää 800 prosenttia luottolaitoksen, sijoituspalveluyrityksen tai niiden konsolidointiryhmän omista varoista, on pienennettävä niin, että 800 prosentin raja saavutetaan 15 prosentin suhdeluvulla 31.12.1998 mennessä ja 10 prosentin suhdeluvulla 31.12. 2001 mennessä.

7 Tietojen säilyttäminen ja seuraaminen

Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen eri yksiköiden antamat pohjatiedot, joista ilmoitus Rahoitustarkastukselle on koottu, on säilytettävä luottolaitoksessa ja sijoituspalveluyrityksessä kaksi vuotta mahdollista tarkastusta varten. Luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen on säilytettävä kaksi vuotta myös niitä pohjatietoja, joihin se on nojautunut jättäessään vastuun ilmoittamatta kohdan 4 perusteella, ilmoittaessaan vastuun C-lomakkeella tai ilmoittaessaan vähennyskelpoisia vakuuksia.

Omistusyhteisön, luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen, joka on konsolidointiryhmän emoyritys, on luottolaitostoiminnasta annetun lain 68 §:n ja sijoituspalveluyrityksistä annetun lain 29 §:n nojalla huolehdittava siitä, että kaikilla konsolidointiryhmään kuuluvilla yrityksillä on sellaiset riskienhallintajärjestelmät, että tässä määräyksessä vaadittuja vastuita ja tietoja kyetään jatkuvasti seuraamaan luottolaitoksessa, sijoituspalveluyrityksessä ja niiden konsolidointiryhmässä.

8 Osuuspankkilaisissa tarkoitetun keskusyhteisön jäsenluottolaitoksen asiakasriskit

Osuuspankkilaisissa tarkoitettu keskusyhteisö voi osuuspankkilain 7 e §:n säättämissä rajoissa myöntää keskusyhteisön jäsenluottolaitokselle luvan poiketa edellä kohdissa 4.1 ja 4.2 mainituista asiakasriskirajoista.

9 Vastaustarkkuus

Numerotiedot ilmoitetaan tuhansina markkoina. Vuoden 1999 ensimmäisen vuosineljänneksen ilmoituksesta alkaen numerotiedot voidaan ilmoittaa joko markkoina tai euroina. Euromääräisiin ilmoituksiin on siirryttävä vuoden 2002 ilmoituksissa.

Euromääräiset numerotiedot ilmoitetaan tuhansina euroina. Prosenttiluvut ilmoitetaan kahdella desimaalilla, esimerkiksi 12.25. Desimaalierottimena käytetään pistettä. Samaan konsolidointiryhmään kuuluvien yritysten tulisi käyttää samaa ilmoitusvaluutta.

- LIITE 1 Suurten asiakasriskien ja konsolidoitujen suurten asiakasriskien ilmoittamista koskevat täyttöohjeet
- LIITE 2 Konekielisen tietojenvälityksen ohjeet
- LIITE 3 Lomake A1 / Lomake A2
- LIITE 4 Lomake B1 / Lomake B2
- LIITE 5 Lomake C